

WAT GAAT ER NU GEBEUREN?

Eerlijk is eerlijk, tot nu toe doet Trump wat hij belooft. Eén van zijn eerste 'executive orders': het terugtrekken van Amerika uit TPP, Obama's vrij-handelsverdrag met elf landen rond de Grote Oceaan. Verder kondigde hij aan NAFTA, de uit 1994 stammende overeenkomst met Canada en Mexico, te willen heronderhandelen. Donderdag sprak Sean Spicer over een 20-procentsheffing op alle producten uit Mexico, hoewel zijn woorden later werden afgedaan als 'slechts een gedachte'.

Hoogleraar Marcel Timmer wil niet speculeren. Econoom en columnist Mathijs Bouman: „Luisterend naar zijn inauguratierede en campagnebeloften is het hem ernst. Bedrijven moeten hun producten weer in Amerika produceren en met Amerikaans personeel.”

WAT STAAT ER OP HET SPEL VOOR NEDERLAND?

Alle experts zijn het er over eens. „Als klein land is Nederland enorm gebaat bij open grenzen en vrije handel”, zegt Timmer. Het was de aantrekkelijke export die ons land enkele jaren terug uit de crisis trok. Door de Brexit loopt onze economie al risico. Nederland is de derde buitenlandse investeerder in de VS en Amerika de grootste buitenlandse investeerder in ons land. Vorig jaar importeerden we voor circa 37 miljard dollar aan goederen uit de VS en exporteerden voor bijna 14 miljard euro. Op de ranglijst van handelspartners staat de VS zesde. Zoomen we nader in, dan is Amerika zelfs de derde na Duitsland en Groot-Brittannië. Bijna 8 tot 10 procent van onze export gaat erheen. Maar er is meer. Nederland staat eveneens bekend om zijn vestigingsklimaat, veel regionale

hoofdkantoren staan hier. Wat ons land naast de infrastructuur aantrekkelijk maakt, is het fiscale klimaat. Het protectionisme van Trump kan dat doen veranderen. Door de vennootschapsbelasting naar 15 procent te verlagen, één van 's werelds laagste tarieven, wil de president/zakenman Amerikaanse bedrijven competitiever maken. Tegelijk wil hij ervoor zorgen dat zij hun winsten niet meer naar het buitenland - bijvoorbeeld Nederland - wegsluizen.

„Ik verwacht dat meer hoofdkantoren komende jaren terugkeren naar de VS”, aldus professor vestigingsbeleid Henk Volberda, die voor het World Economic Forum de Nederlandse gegevens bijhoudt. „Niet per se omdat ze dat zelf willen, maar omdat Trump dat afdwingt. Hij wil dat Apple en Google in Amerika belasting gaan betalen.”

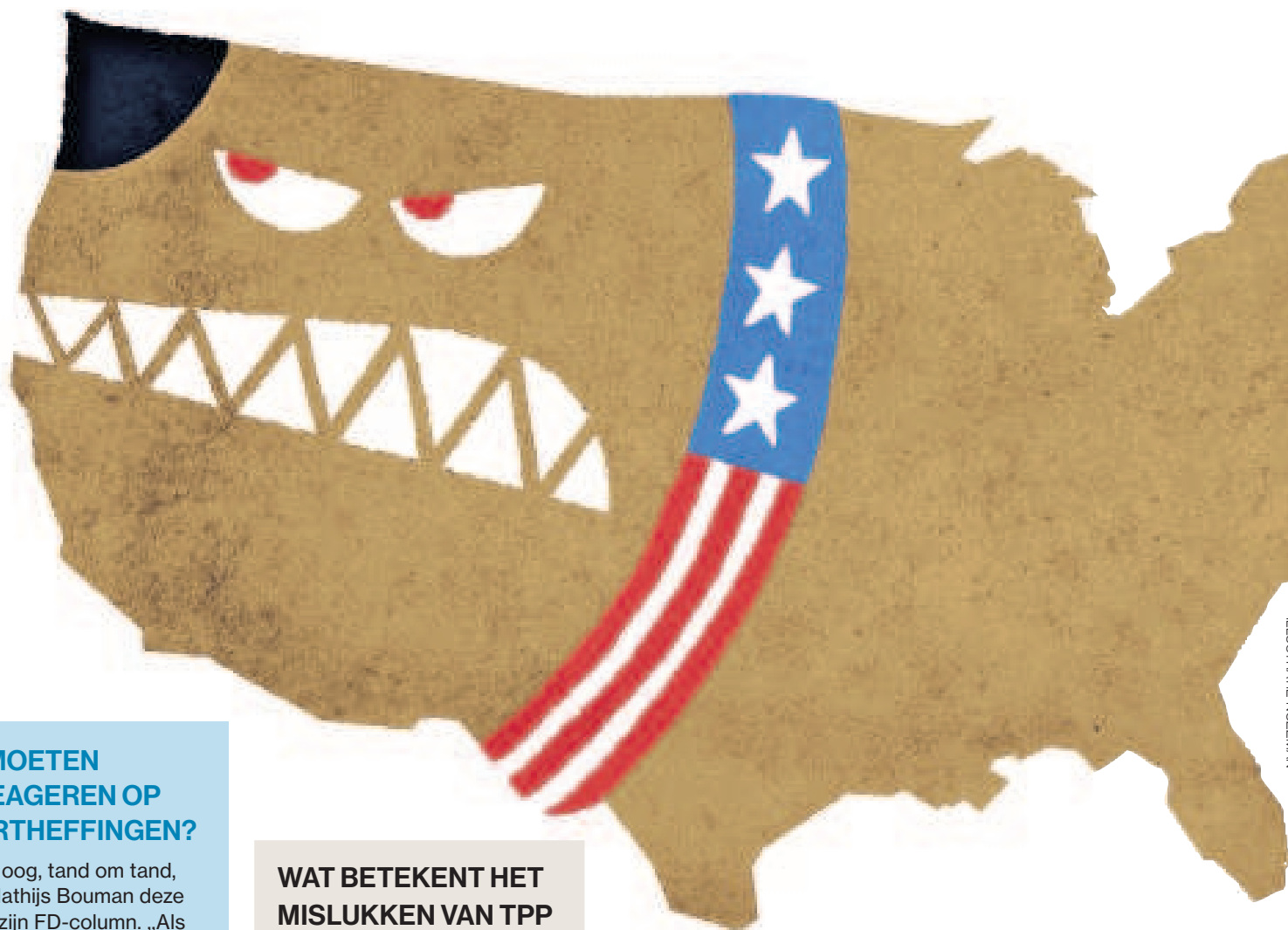
WELKE BEDRIJVEN ZIJN KWETSBAAR?

Dat zijn er nog al wat. Neem Heineken bijvoorbeeld. „Zij hebben het laatste decennium overnames gedaan in Mexico om de Amerikaanse biermarkt te kunnen bestoken”, wijst Mathijs Bouman op de miljardenkoop van FEMSA. Volberda noemt Philips dat met zijn medische apparaten bijzonder actief is in de VS. „Maar kijk ook naar de logistiek, waar Nederland mee scoort. Voor onze bloemen zijn de VS een grote exportmarkt.” Verder doen relatief veel banken, verzekeraars en bedrijven uit de oliesector zaken overzee. Belangrijke Nederlandse exportartikelen zijn kantoorapparaten, chemicaliën en dranken, zoals bier. Import uit de VS betreffen onder meer computers, elektrische apparaten en kennis op vliegtuiggebied.

KAN TRUMP ZELFSTANDIG IMPORTHEFFINGEN OPLEGGEN?

Op basis van de *Trade Act* uit 1974 mag een Amerikaanse president importheffingen tot 15 procent opleggen aan landen die handelsverdragen schenden of zich aan dumping schuldig maken. De bevoegdheid geldt in eerste instantie voor maximaal 150 dagen. President Obama belastte met deze *Act* in 2009 Chinese autobanden. Probleempje: vanwege NAFTA zijn heffingen op producten uit Mexico verboden. Trump zal dat verdrag eerst op moeten zeggen, maar dat is met zes maanden opzegtermijn vrij eenvoudig. Congres en Senaat kunnen daar weinig aan doen. Trump heeft vetorecht. Daardoor is een twee derde meerderheid in beide huizen vereist om een heffing ongedaan te maken. Dat lijkt onder het huidige politieke gesternte vrijwel ondoenlijk.

Wél zal er te gendruk uit eigen land komen, bijvoorbeeld uit Texas. De oer-Republikeinse staat is afhankelijk van de handel met Mexico. „Zo'n heffing is desastreus voor duizenden Amerikaanse bedrijven en voor miljoenen families die worden getroffen als de prijzen omhooggaan”, reageerde Republikeins congreslid Will Hurd.

ILLUSTRATIE NOZZMAN

HOE MOETEN WE REAGEREN OP IMPORTHEFFINGEN?

Oog om oog, tand om tand, stelde Mathijs Bouman deze week in zijn FD-column. „Als Trump een heffing instelt moeten wij als EU hetzelfde doen. Niet uit wraakzucht, maar omdat het de enige taal is die hij begrijpt”, aldus Bouman. „Het is bovendien een signaal naar de rest van de wereld dat Europa staat voor de gemaakte afspraken.” Voordeel is dat internationale handel tegenwoordig bij de EU ligt. Trump kan individuele landen daardoor moeilijker uit elkaar spelen. Hoogleraar Timmer hoopt dat het zo ver niet komt. „De economische motivatie is gering. De wereldhandel stagneert, de meeste Amerikaanse bedrijven zijn tegen. Voorlopig zie ik Trump de WTO niet opblazen.”

WAT BETEKENT HET MISLUKKEN VAN TPP EN TTIP VOOR ONS?

Niet zo veel, zolang het daarbij blijft. „Die verdragen gaan niet zo zeer over tarieven en heffingen”, weet Timmer „maar over standaarden, toezichtregimes en beschermen van investeringen. Tarieven zijn allang grotendeels weggenomen. Zonder TPP en TTIP hebben we de afgelopen veertig jaar prima kunnen opereren.” Volberda is pessimistischer. „Nederland heeft juist grote behoefte aan gelijke standaarden. Hoe minder grote verdragen, hoe meer één-op-één-verdragen en hoe meer rompslomp plus administratieve kosten voor onze bedrijven.”

IS DERGELIJK PROTECTIONISME MOGELIJK? DE WERELDHANDEL IS ENORM VERKNOOPT

Het is bijzonder lastig, want producten worden tegenwoordig met onderdelen uit de hele wereld gemaakt. „We leven niet meer in de jaren 30. Terugtrekken achter de eigen grenzen kan dus alleen tegen hoge kosten”, stelt econoom Timmer. Uiteindelijk is het echter de politiek die beslist en kan het wel. „Het heeft alleen een jaar of vier nodig”, zegt Bouman. „Het is de oude mercantilistische

wijze van internationale handel: je produceert je goederen zelf, probeert de grondstoffen zo goedkoop mogelijk in te kopen en dringt je export vervolgens aan de rest van de wereld op. Zo deden we dat in de Gouden Eeuw, zo bouwde Groot-Brittannië zijn wereldrijk op. De afgelopen eeuw ontwikkelden we echter een systeem van internationale samenwerking dat voordeliger is.”

WAT GEBEURT ER ALS TRUMP MET IMPORTHEFFINGEN KOMT?

Dan neemt de prijs van consumptiegoederen toe. In Amerika en overal. „In feite dwingt Trump fabrikanten om minder efficiënt te produceren”, aldus Bouman. Vraag is of de terugkeer van auto- en andere fabrikanten leidt tot veel meer nieuwe banen. Uiteindelijk betalen de Amerikanen zelf de rekening. Want als Trump een handelsoorlog met China begint, worden elektronica duurder en kunnen bedrijven als Apple, Starbucks, Nike, Ford en GM getroffen worden. China zal immers terugslaan. Waarschijnlijk zal Trump hier niet om malen. Die jobs die terugkeren, vormen weliswaar een druppel op de gloeiende plaat - de Amerikaanse economie groeit maandelijks met honderdduizenden banen - maar zijn wél bijzonder zichtbaar. „De onderkant van de samenleving, Trump's kiezers, is de dupe”, zegt Timmer.